

ANICA PRAŠNJAK, bacc.med.techn., predsjednica Glavnog vijeća HSSMS-MT

„Za obnovu je potrebno mijenjati strukture, ali i čovjeka pojedinca“

Piše: Vlado Čutura

Rođena je 1959. godine u Starim Mikanovcima, općina Vinčinci. Srednju školu za medicinske sestre završila je u Vinčincima. Godine 1978. počinje raditi u Klinici za Infektivne bolesti u Zagrebu, gdje je radila 31 godinu do odlaska na mjesto predsjednice Glavnog vijeća HSSMS-MT. Uz rad je završila Višu medicinsku školu pri Medicinskom fakultetu u Zagrebu i treću godinu studija na Visokoj zdravstvenoj školi u Zagrebu te stekla naziv 'prvostupnica' (baccalaureus). Radila je kao glavna sestra Zavoda za akutne respiratorne infekcije, Klinike za infektivne bolesti dr. 'Fran Mihaljević', u Zagrebu. Radila je i u timu za trajnu izobrazbu medicinskih sestara Klinike, bila je član internog povjerenstva za kategorizaciju bolesnika u Infektivnoj Klinici te zamjenik u etičkom povjerenstvu Klinike. Bila je mentor na Visokom zdravstvenom učilištu u Zagrebu. Član je Povjerenstva za područje sestrinstva pri Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi, a članom Sektorskog vijeća za zdravstvo i socijalnu skrb imenovana je od Agencije za strukovno obrazovanje – Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa.

U rad Hrvatskog strukovnog sindikata medicinskih sestara – medicinskih tehničara aktivno je uključena od 1991. godine, član Izvršnog odbora Sindikata od 1993. do 1999., od 1999. Godine član je Predsjedništva

Sindikata, a od 2003. I Predsjednica Sindikata. Dana 23. travnja 2009. preuzela je dužnost predsjednice Glavnog vijeća Sindikata. Član je i Pregovaračkog odbora sindikata za Kolektivni ugovor u djelatnosti zdravstva i zdravstvenog osiguranja te Pregovaračkog odbora za Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama.

Član je Velikog vijeća i Predsjedništva Matice hrvatskih sindikata. Imenovana je u Standing Committee on Health and Social Services EPSU – Europskih sindikata javnih službi.

Član je Izvršnog odbora Sindikata javnih službi regije Jugoistočne Europe PSI-a – Public Services International.

Sindikat organizira više od 14.000 članica i članova

- Hrvatski strukovni sindikat medicinskih sestara – medicinskih tehničara proslavio je 20. obljetnicu djelovanja. Možete li ukratko predstaviti njegovo djelovanje u ta dva desetljeća?

Povijesno gledano, vrijeme teče određenim ritmom. Danas ipak imamo

dojam da se vrijeme ubrzava, nada sve zbog mnogostrukosti i složenosti događanja usred kojih živimo. Vanjski je izgled svijeta posljednjih godina, uz neke temeljne odrednice, doživio znatne promjene i pruža sasvim nove obrise.

U tom povijesnom tijeku i sindikalno djelovanje oblikovalo je određena načela kao smjernice za konkretna djelovanja na raznim područjima života i rada. Ako govorimo o našoj struci, onda su to temeljne postavke iz kojih slijede načela kao putokaz medicinskim sestrama u sadašnjosti, a i u budućnosti.

Tako i promjenama u našem društvu početkom 90-ih godina javila se potreba o organiziranju medicinskih sestara u vlastiti strukovni sindikat. Od tada pa sve do danas Hrvatski strukovni sindikat medicinskih sestara-medicinskih tehničara nezaobilazan je čimbenik u promoviranju struke, borbi za bolja materijalna prava zaposlenih medicinskih sestara-tehničara te u socijalnom dijalogu i kolektivnom pregovaranju. Dokaz toj tvrdnji jest i činjenica da Sindikat medicinskih sestara danas organizira više od 14.000 članica i članova te da je jedan od

najbrojnijih strukovnih sindikata u Republici Hrvatskoj. Sindikat danas djeluje na cijelom području Republike Hrvatske.

Tijekom proteklih godina napravili smo svojevrsnu inventuru i analizu stanja, također i putem anketa zaposlenika u određenim segmentima zdravstvenog sustava. To je stvorilo jasnu sliku o tome što imamo u sustavu, tj. stanja koja se mogu izraziti u brojkama, što je bila osnova za usporedbe sa stanjem u susjednim zemljama, kao i zemljama EU. Rezultati anketa pokazali su nam u kom smjeru trebamo djelovati, tj. za osmišljavanje rada i aktivnosti, a bili su nam i kao podloga za argumente koje smo iznosili socijalnim partnerima u pregovorima i socijalnom dijalogu. Tako su svi naši izneseni zahtjevi bili argumentirani, utemeljeni na činjenicama, provjerljivim podacima i izračunima te nas i na taj način profilirali kao ozbiljan sindikat i respektabilnog socijalnog partnera, kao i važnog sudionika socijalnog dijaloga.

Navest ćemo neka osnovna načela djelovanja HSSMS-MT: solidarnost, jedinstvo, znanje, zajedništvo i jednakost, dostojanstvo medicinske sestre kao ljudske osobe, ljudska i profesionalna prava, princip općeg i zajedničkog dobra, sudjelovanje, briga za ugrožene (bolesne, članove obitelji i dr.).

Sporazumi i ugovori štite prava radnika

- Možete li izdvojiti neke značajke u ova dva desetljeća u kojima je sindikat napravio zaokret u sestrinstvu?

Protekla dva desetljeća obilježena su intenziviranjem socijalnog dijaloga i materijaliziranjem u potpisivanju kolektivnih ugovora za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja. Prvi je potpisan 23. prosinca 1996. godine, a drugi 24. prosinca 2004., kao i pripadajući mu Sporazum o rješavanju radno-pravnog statusa medicinskih sestara u PZZ (učešću u donošenju Strategije razvoja zdravstva 2007.-2011. godine te paketa četiri zdravstvena zakona kroz radionice u Ministarstvu zdravstva i socijalne skr-

bi - cijela 2006. godina), dogovorenoj dinamici povećanja osnovice u javnim službama za 2007., 2008. i 2009. god. (studeni 2006.), ugovorenom modelu plaćanja pripravničkog staža (prosinac 2006.) i potpisanim Temeljnomo kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama. Nije na odmet ponovno podsjetiti što su nam ti dokumenti donijeli.

Ugovaranjem dodataka na uvjete rada u Kolektivnom ugovoru iz 2004. godine nastojali smo ispraviti nepravde i anomalije koje je u sustav unio Zakon o plaćama zaposlenika u javnim službama donesen 2001. godine.

U istom Kolektivnom ugovoru definiran je mjesečni fond sati i obveza poslodavca da svaki odrađeni prekovremeni sat, odnosno sat odrađen preko te satnice mora ili platiti kao prekovremeni rad ili osigurati slobodan dan u omjeru 1:1,5;

U tom smislu ostvareni prekovremeni rad jasno je pokazao da u sustavu kronično nedostaje medicinskih sestara. I to je bio argument na tematskim sastancima saborskih odbora i u razgovorima s Vladom RH kada smo tražili da uputi nedvosmislen napatuk u ustanove zdravstva da se sukladno odredbama Zakona o radu ne mogu sklapati ugovori o radu na određeno vrijeme duže od tri godine. Izravni kontakti s ravnateljima i upravama bolnica iz kojih su nam se javljali članovi da rade na određeno vrijeme po pet i više godina, rezultirali su prijamom znatnog broja sestara u bolnice na neodređeno vrijeme. Smatramo to značajnim pomakom u radno-pravnom statusu, ali i unaprjeđenje egzistencijalne sigurnosti naših članova. Ugovaranje božićnice, regresa, dara za djecu i ostalih materijalnih prava postala je rutina (koja je danas upitna) nakon što je u Kolektivni ugovor ugrađena obveza da Vlada RH svake godine pri donošenju proračuna sa sindikatima dogovori visinu tih prava. Proteklih godina božićnica je iznosila 1000 kn, a Sporazumom iz lipnja 2007. godine 1250 kn., a većina naših članova već je zaboravila da do 2002. godine nismo uopće bili u mogućnosti ugovarati ostala materijalna prava i na tom početku smo bili sretni s 500 kn. Na žalost, uslijed sveprisutne recesije ova materijalna prava su nam neko

vrijeme upitna.

Sporazumom o radno-pravnom statusu medicinskih sestara u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (u zakupnim ordinacijama) inzistirali smo na izmjenama i dopunama Pravilnika o zakupu, što je i učinjeno. Od Ustavnog suda tražili smo očitovanje o statusu medicinskih sestara u zakupu te je 2006. godine doneseno Rješenje kojim je izriekom potvrđeno da su zakupci javni službenici i slijedom toga dužni su poštovati propise koji se primjenjuju u zdravstvu, znači da medicinske sestre u zakupu imaju ista prava kao i ostale medicinske sestre u zdravstvenim ustanovama. Danas je položaj medicinskih sestara u zakupu povoljniji nego prije donošenja ovih propisa i najnovija istraživanja pokazuju da danas 10-15% zakupaca i dalje krši propise, ali u odnosu na 30% koliko ih je bilo u rezultatima ankete provedene 2005./06. godine to je značajan pomak.

Donošenjem novog Zakona o zdravstvenoj zaštiti 2009. godine utvrđeno je da javnu zdravstvenu službu na primarnoj razini zdravstvene djelatnosti mogu obavljati na osnovi koncesije fizičke osobe i zdravstvene ustanove pod uvjetima propisanim spomenutim Zakonom. Važno je napomenuti da je Zakonom utvrđeno da ugovor o koncesiji, kojim koncedent i koncesionar uređuju međusobna prava i obveze vezano uz korištenje dane koncesije, obvezno sadrži i odredbu o obvezi koncesionara da će prilikom određivanja plaća zdravstvenog radnika u svom timu usklađivati obračun plaća s odredbama kolektivnog ugovora za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja, čime su zaštićene plaće medicinskih sestara u koncesiji. U procesu reforme zdravstva i donošenja Nacionalne strategije zdravstva i paketa četiri zdravstvena zakona u zajedničkim radionicama svih socijalnih partnera aktivno smo sudjelovali koristeći analize, spoznaje i projekcije naših povjerenstava koja su sukladno područjima koja pokrivaju, formulirali i postavljali zahtjeve shodno potrebama korisnika i zaposlenika u tim segmentima. Nismo u potpunosti zadovoljni sa svim rješenjima, ali smatramo da su dokumenti koje je donio Sabor mnogo kvalitetniji nego što

su bili prijedlozi na kojima smo radili u radionicama.

Nakon dugih pregovora i zajedničke analize koju je izradila Radna skupina sastavljena od predstavnika Vlade RH i predstavnika sindikata javnih službi kojom je ustanovljeno da plaće u javnim službama zaostaju za plaćama u gospodarstvu 20%, krajem 2006. godine potpisan je Sporazum o dinamici uklanjanja zaostajanja plaća i dogovoreno je povećanje osnovice 1. siječnja 2007., 2008. i 2009. godine za po 6%, što ukupno čini 19,68%.

Uslijed recesije i smanjenja osnovice za izračun plaća u svibnju 2009. godine sindikati javnih službi tražili su da se Vlada sporazumom obveže na vraćanje povišice od šest posto nakon što Hrvatska izađe iz gospodarske krize te da osigura paritet plaća u javnim službama s plaćama u gospodarstvu. Stoga je 13. svibnja 2009. godine potpisan Dodatak Sporazumu o osnovici za plaće u javnim službama, u kojem je utvrđen način povrata osnovice, način usklađivanja pariteta te uvjeti za ostvarivanje odredbi sporazuma.

To značajno povećanje nije bilo lako izboriti, solidarnost i sinergija svih sindikata javnih službi nakon višednevnog štrajka obrazovnih sindikata i međusobno koordinirane akcije kada se svaki slijedeći dan prosvjedom uključivala nova služba, naveli su Vladu da unatoč prvotnom odbijanju pozove sindikate javnih službi ponovno za stol, tako da već najavljeno i organizirano okupljanje svih zdravstvenih radnika nije održano, nego je taj dan potpisan navedeni Sporazum.

Kako je u međuvremenu došlo do ispunjenja uvjeta za reviziju predviđenih Sporazumom, potpisnici su pristupili reviziji, a o svemu dogovorenom članstvo i javnost bit će pravodobno informirani.

Upornim pregovorima do zaštite radničkih prava

Manje dramatični, ali ne i lagani bili su pregovori za Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama, koji je potpisan 31. srpnja 2007. godine, zadnji dan koji je prema Protokolu bio dogovoren. I tim dokumentom učinili smo pomake u odnosu na raniji Temeljni kolektiv-

ni ugovor (raniji TKU za javne službe zaključen je 31. prosinca 2001. godine na rok od pet godina, istekao je još 31. prosinca 2006. godine, a produžen je do 31. ožujka 2006. godine), u pravima i statusu svih zaposlenika javnih službi i posebno želimo istaknuti: reguliranje plaćanja rada po pozivu, pravo na jubilarnu nagradu i za 45 godina staža, obvezu poslodavca da objavi javni natječaj prilikom zapošljavanja novih ljudi, pravo radnika na sistematski pregled, vođenje evidencije rada i radnog vremena i predočavanje iste radniku i sindikalnom povjereniku na njihov zahtjev, dokup mirovine, cijena rada i dr.

Novi Temeljni kolektivni ugovor za službenike KU potpisan je 4. listopada 2010. godine s rokom važenja od tri godine. Potpisom novog Kolektivnog ugovora osigurano je da u sljedeće tri godine regres, dar za djecu, otpremnine, jubilarne nagrade, dnevnice, naknada za prijevoz, kao i božićnica za 2011. i 2012. godinu ostanu sačuvana prava zaposlenih u javnim službama. Nadalje, sačuvano je i pravo na pomoć uslijed smrtnog slučaja, bolovanja dužeg od 90 dana ili nastanka invalidnosti.

S obzirom na situaciju u zemlji i svijetu i sveprisutnu recesiju, sindikati su učinili minimalne ustupke. Odustali su od isplate božićnice za 2010. godinu te redefiniirali pravo na prijevoz (tzv. cipelarinu) tako da jedino radnici koji stanuju manje od 1 km udaljenosti do mjesta rada ostanu bez naknade za prijevoz. Tako uštedena sredstva usmjerena su na pomoć nezaposlenima.

Ugovorena su i stanovita poboljšanja Kolektivnog ugovora. Tako je izbornono da radnici stariji od 50 godine svake dvije godine imaju pravo na plaćeni sistematski pregled, dok su dosad isto pravo ostvarivali svake tri godine. Povećan je i broj dana plaćenog dopusta u slučaju selidbe u istom mjestu stanovanja s jednog na dva radna dana, odnosno u slučaju selidbe u drugo mjesto stanovanja s dva na četiri radna dana. Također, u slučaju teške bolesti roditelja ili djeteta izvan mjesta stanovanja radnici ostvaruju pravo na tri radna dana plaćenog dopusta, dok su do sada ostvarivali pravo na dva radna dana.

Postignuta su i poboljšanja obveznog dijela koji regulira odnose između poslodavca i sindikata te je izbornono otkazni uvjeti ostanu nepromijenjeni. Što nas čeka u budućnosti, možda možemo naslutiti, pogotovo u svjetlu pristupanja naše zemlje EU, gdje nas osim prilagodbe propisima i standardima, čeka i otvoreno tržište rada, a medicinske sestre su u većini zemalja EU deficitarni kadar.

Anketa koju smo proveli u bolničkom sustavu pokazala je vrlo loše stanje na području zaštite na radu i to će u buduću biti također u fokusu našeg rada.

Sve to nas obvezuje na daljnju borbu i zalaganje za bolji standard i status medicinskih sestara i tehničara, ne samo kroz daljnje povećanje plaća nego i za bolje uvjete na radnom mjestu i za primjerenu zaštitu na radu.

Sindikalizam je bez oduševljenja ili simpatije na drugoj strani

Jedna od temeljnih odrednica u našem dosadašnjem radu ali i u programskim usmjerenjima svakako jest naš osjećaj za socijalnu pravednost i solidarnost. Svjesni smo poteškoća u kojima se nalaze naše gospodarstvo i naše društvo. Suosjećamo i solidarni smo sa svima onima koji zbog promašenih, svjesno ili nesvjesno, poslovnih ideja i radnji ostaju bez radnog mjesta, sa svima onima koji rade, a mjesecima ne dobivaju plaću i s onima koji odgovorno rade svoj posao i doživljavaju različite oblike diskriminacije i poniženja. Kako bi društvo sve te negativnosti uklonilo ili svelo na razumnu i društveno prihvatljivu razinu, potrebna je neprekidna i iskrena zauzetost svih društvenih snaga, naravno i sindikata.

Sindikatom je najvažniji cilj visok stupanj zaposlenosti i bolji životni standard.

Sindikalizam i bavljenje sindikatom gledajući kroz povijest radničkog pokreta nikada nije izazivao oduševljenje ili simpatije na drugoj strani, a sindikalisti su često bili trn u oku mnogih, osobito onima iz svijeta kapitala.

Socijalni dijalog i kolektivno pregovaranje naša su glavna sredstva uz

pomoć kojih smo dolazili i uz pomoć kojih ćemo dolaziti do kvalitetnih kolektivnih ugovora, ali i do zakona i podzakonskih akata koji će nam jamčiti grupnu kao i individualnu zaštitu članova i ostalih zaposlenih u sustavu zdravstva.

Sindikata surađuje s HKMS

- Na koji način sindikat surađuje s Hrvatskom komorom medicinskih sestara?

Vjerujem kako je svima znano da Hrvatski strukovni sindikat medicinskih sestara i medicinskih tehničara radi na suradnji i teži k iskrenom zajedništvu svih sestrinskih asocijacija, promiče toleranciju...

Suradnja sindikata i Hrvatske komore medicinskih sestara traje od samog osnutka HKMS. Suradujemo oko svih pitanja vezanim za sestrinsku profesiju, statusa profesije, licenci, radne odjeće, zakona i dr. Nekada intenzivnije, nekada manje intenzivno. Optimistično vjerujemo i nadalje u dobru buduću suradnju svih iz koje će proisteći i odgovarajuće poštovanje prema našoj profesiji.

Temeljno načelo sindikata - solidarnost

- Radnička prava, zaštita struke primarna su zadaća sindikata. Koliko se sindikat danas za njih može izboriti u tranzicijskom društvu i društvenopolitičkim previranjima surovoga kapitalizma?

Razmišljati o budućnosti, a ne misliti sindikalno – to je kao i ne misliti o sebi kao društvenom biću. Jer razmišljajući sindikalno promišljamo solidarno, stavljamo ne samo glave nego i srca zajedno. Samo povezani jedan uz drugoga činimo cjelinu i snagu, zbog sebe samih i za drugoga. Gledajući u budućnost valja spomenuti i aktualnosti iz enciklike 'Socijalna skrb' pape Ivana Pavla II. iz 1987. godine. Za obnovu - promjenu na bolje - potrebno je mijenjati strukture, ali i čovjeka pojedinca. Danas se veliki glasak stavlja na promjenu 'struktura',

a zaboravlja se 'promjena' čovjeka - pojedinca - tj. nas samih. Ljudska prava imaju svoj temelj i u Svetom pismu. U Svetom pismu se čovjeku pridaje nedodirljivo dostojanstvo. Bog je čovjeku poklonio određene darove koje ne smije čovjek drugom čovjeku osporiti npr. sam život, sredstva za život, životni prostor, rad...

Temeljno načelo sindikata - solidarnost - također nalazi potvrdu u papinoj enciklici 'Socijalna skrb'. U spomenutoj enciklici Papa povezuje dva pojma: uzajamnost i solidarnost. Uzajamnost se očituje u činjenici da 'u različitim dijelovima svijeta muškarci i žene osjećaju kao da su njima počinjene nepravde i povrijeđena njihova prava kad god se to čini u dalekim zemljama koje možda nikada neće posjetiti'. Uzajamnost treba shvatiti kao 'sustav koji određuje odnose u suvremenom svijetu sa svim njegovim ekonomskim, kulturnim, političkim i vjerskim komponentama i valja je uzeti kao moralnu kategoriju. Ako se uzajamnost shvati u tom smislu onda je solidarnost jedini odgovor na nju - i to solidarnost kao moralno i socijalno ponašanje, kao 'vrlina'. Ona nije dakle osjećaj neke neodređene sućuti ili površnog ganuća zbog patnji tolikih ljudi, bliskih i udaljenih. Naprotiv, to je čvrsta i postojana odlučnost zauzeti se za opće dobro, to jest za dobro svih i svakoga, jer svi smo mi uistinu za sve odgovorni'. Solidarnost je tako put prema zajedničkoj suradnji, istinskom suživotu i miru. Ivan Pavao II. zaključuje: 'Opus solidaritatis pax - mir je plod solidarnosti'. To je pravedno, proporcionalno i odgovorno sudjelovanje svih članova i sektora društva u razvoju: društveno-gospodarskom, političkom i kulturnom...

Podvrgnuti nužnim i prikladnim prilagodbama što ih traže promjene povijesnih prilika i neprekidan tijek događanja u kojima se odvija život ljudi i društva - mi moramo osigurati kontinuitet, ostati postojani, ostati isti u svojim temeljnim nadahnućima - svojim misaonim počelima, osnovnim smjernicama za konkretno djelovanje. U tom zahtjevnom budućem razdoblju sindikat će i nadalje nastojati djelovati i zalagati se za ostvarivanje neposrednih prava članova sindikata - osobito za realnu cijenu

našega rada i prava iz radnog odnosa, utemeljujući naše zahtjeve na svim zakonskim mogućnostima. Raditi na poboljšanju životnog standarda i sigurnosti zaposlenja medicinskih sestara i tehničara uz kontinuirano zalaganje za poboljšanje uvjeta rada. Pokušati svakako uspostaviti suradnju sa znanstveno-istraživačkim centrima, ustanovama i organizacijama koje se u okviru svoje djelatnosti bave problematikom sestrinstva.

Nadalje i ubuduće surađivati s nevladinim organizacijama gdje postoji obostrani interes i korist za članstvo posebice u kolektivnom pregovaranju. Sve to također radimo i zbog podizanja digniteta i ugleda sestriinske profesije, senzibilizirajući javnost za probleme sestrinstva.

- Kao člana Velikog vijeća i Predsjedništva Matice hrvatskih sindikata, koliko Vas uvažavaju ostali sindikati? Zapravo, koliko su sindikati danas radi forme, a koliki je njihov istinski učinak?

Matica hrvatskih sindikata, središnjica, kojoj je jedan od utemeljitelja bio i naš sestriinski sindikat, jest središnjica koja okuplja različite sindikate, sindikate javnih, državnih i gospodarstvenih službenika i namještenika. Vjerujem, mislim i znam da nas kolege iz drugih sindikata uvažavaju i doživljavaju kao istinskog i vjerodostojnog partnera na sindikalnoj i profesionalnoj razini te u sveukupnom sindikalnom djelovanju i

radu. U javnosti i nekim medijima već duže vrijeme možemo susresti razne negativne napise vezane uz sindikate.

Čitamo i čujemo različite kritike na zaposlene ljude u javnom sektoru, a javni sektor nije samo zdravstvo. To su i kultura i školstvo i socijala i znanost i... to je na neki način očiti pritisak na javni sektor. Smatra nas se velikim potrošačima i uvijek se prvo kod nas poseže za rezanjem plaća, materijalnih i ostalih prava. Prihvaćamo dobronamjernu kritiku našeg sindikalnog rada, ali potrebno je istaknuti i vrijednosti i važnosti naših ciljeva i rada. Sindikati su proteklih mjeseci uspješni i to u dva do tri navrata spriječiti smanjivanje plaća, uz svaki rebalans proračuna. To uistinu nije samo forma. Ponekad je učinak veći kad sindikati nešto spriječe, a ne samo kad nešto ugovore.

- Jesu li medicinske sestre i tehničari danas dovoljno vrednovani, gledajući u društvenom kontekstu?

Medicinske sestre su u svim teškim vremenima i situacijama podmetnule svoja leđa, za vrijeme Domovinskog rata, ali i u ovoj krizi. Imaju posla i više nego prije krize, služe svim ljudima u ovoj zemlji, potplaćene su, no usprkos tome zdravstvena njega i zdravstvena zaštita zadovoljava potrebe korisnika. Mislimo da medicinske sestre u društvu, još uvijek, neke od struktura ne prepoznaju kao profesiju i ne vrednuju onoliko koliko vrijede i koliko zaslužuju. Današnji broj zdra-

vstvenog osoblja na 100 stanovnika dvostruko je manji nego što je to prosječno u zemljama Europske unije. Potrebne su hitne mjere u tom smjeru. Ne možemo stoga ne iskazati svoju zabrinutost za stanje u sustavu zdravstva, ali i društva.

Manjak od 50% medicinskih sestara u odnosu na EU

- Kao predsjednica Glavnog vijeća Sindikata, kako gledate na nedostatak medicinskih sestara i tehničara, a čime je neizbježan nadomjestak rada za one koji nedostaju, što je izravno opterećenje u radu, pa nerijetko i kršenje radničkih prava?

Gledajući brojnost medicinskih sestara i tehničara u Hrvatskoj i medicinskih sestara u Europskoj Uniji, stanje u sestrinstvu Hrvatske uistinu je zabrinjavajuće. Često imamo različite podatke o omjeru nedostatka medicinskih sestara, ali uglavnom je to manjak od 50% medicinskih sestara u odnosu na EU, pa i više. Moramo istaknuti da medicinske sestre i tehničari, bez obzira na to što ih nedostaje, svoj

posao rade profesionalno. Jedan od najjednostavnijih pokazatelja nedostatka medicinskih sestara jesu prekovremeni sati. Pojedine ustanove imaju i po nekoliko tisuća prekovremenih sati tijekom godine.

Radnička prava se nerijetko krše, krenuvši od već navedenih prekovremenih sati koje skoro nitko ne plaća, zatim, neisplata regresa, božićnica, prijevoza, otpremnina i dr.

Unutar sindikata radili smo sustavno i kontinuirano na edukaciji našeg članstva, svakodnevno smo u kontaktu s članovima koji traže zaštitu prava i to rješavamo, bilo pojedinačnim pregovorima s poslodavcem, bilo sudskim tužbama. Vrlo često na poziv naših podružnica odlazimo među članove pojašnjavajući nove zakone, nova prava i odgovaramo na sva postavljena pitanja u izravnom kontaktu.

- Možete li protumačiti Kolektivni ugovor u djelatnosti zdravstva i zdravstvenog osiguranja, koga on sve obuhvaća i koliko ste s njim zadovoljni?

Kolektivni ugovor za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja uređuje prava i obveze iz rada i po

osnovi rada radnika u zdravstvenim ustanovama čiji su osnivači Republika Hrvatska ili županija, odnosno grad i koje obavljaju zdravstvenu djelatnost sukladno odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti. Kolektivni ugovor je uvijek rezultat pregovora između predstavnika poslodavaca i predstavnika sindikata i predstavlja stanoviti kompromis između želja radnika i volje poslodavca. Važno je napomenuti da se on ne može jednostrano mijenjati i zato je najbolji instrument zaštite radnih prava jer se njime osiguravaju plaće i uvjeti rada, druga materijalna prava, a ujedno predstavlja i zaštitu profesionalnih prava radnika. Kako je u međuvremenu istekao rok važenja Kolektivnog ugovora za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja, a nije potpisan novi, nastupila je produžena primjena pravnih pravila sukladno odredbama Zakona o radu. To znači da se sva, u Kolektivnom ugovoru, sadržana pravna pravila kojima se uređuje sklapanje, sadržaj i prestanak radnog odnosa i dalje primjenjuju do sklapanja novoga kolektivnog ugovora, kao dio prethodno sklopljenih ugovora o radu. U tijeku su pregovori za sklapanje novoga kolektivnog ugovora.

